

« Εγώ λέω πάντα αυτό που σκέφτομαι! »

/ Πεμπτουσία

image not found or type unknown

Εκ πρώτης όψεως, το να λες πάντα αυτό που σκέφτεσαι φαντάζει προτέρημα. Πόσο είναι όμως βάσιμο κάτι τέτοιο; Πόσο, στην έμπρακτη επαφή μ' έναν συγκεκριμένο άνθρωπο σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο, συμβαδίζει με το βασικό θεώρημα το ν' ανοίγεις πάντα το στόμα σου και να λες πάντα αυτό που σκέφτεσαι;

Να πούμε δυο παραδείγματα πρώτα — και τα δυο απ' την πραγματική ζωή παρμένα: «Χτες πήγα με την «πιο καλή σου φίλη» λέει ο σύζυγος στην έγκυο σύζυγο, δυο εβδομάδες πριν από τον τοκετό, χωρίς να υφίσταται μεταξύ τους

καμιά συμφωνία για τέτοιου είδους «ελεύθερη σχέση κι ενημέρωση». «Παιδί μου, σκεφτόμαστε να χωρίσουμε με τον πατέρα σου» (παραμονή πανελληνίων εξετάσεων για εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο).

Και τα δύο αυτά παραδείγματα (μπορούν να γίνουν εκατοντάδες) μιλούν και λένε πράγματα για την έντεχνη ανθρώπινη σχέση. Με δεδομένο μάλιστα ότι ο άνθρωπος είναι μια πολύ μυστήρια μηχανή αυταπάτης, επιβολής και μετακύλησης των δικών του στους άλλους, μας θυμίζουν στοιχειώδεις κανόνες ως προς το τι σημαίνει «ανοίγω το στόμα μου» στο πλαίσιο της σχέσης μ' έναν συγκεκριμένο άνθρωπο.

Πρώτο: Κανείς δεν αντέχει γυμνή όλη την αλήθεια (μόνο στο τέλος μακρότατης διαδρομής και άσκησης μπορεί ίσως να κατακτηθεί κάτι τέτοιο). Συνεπώς, με όρους συναισθηματικής ευθύνης, δεν έχει κανένα δικαίωμα να τρίβεις στη μούρη του άλλου το καθετί που σκέφτεσαι, αν αυτό θα τον φέρει σε δύσκολη θέση, και μάλιστα σε συνθήκες που δεν του επιτρέπουν να επεξεργαστεί μια τέτοια «υπερβολική δόση» πληροφορίας. Σε τέτοιες περιστάσεις, ανοίγω το στόμα μου και αφήνω να πέσουν πάνω στον άλλο αδιακρίτως γεγονότα, σκέψεις, συναισθήματα που τον αφορούν, ενώ δεν είναι έτοιμος να τ' αφομοιώσει — κάτι τέτοιο δεν λέγεται «αλήθεια». Είναι σαδισμός, που ισοδυναμεί με τραύμα για τον άλλον.

Δεύτερο: Στην προοπτική καλλιέργειας μιας ανθρώπινης σχέσης, η αλήθεια που είναι να ειπωθεί οφείλει να λέγεται με μέτρο και με τρόπο.

Δηλαδή, με τρόπο που να πιάνει τόπο μέσα στο μυαλό, στην καρδιά και στην ψυχή του άλλου. Και, αν δεν ωφελεί, τουλάχιστον να μη βλάπτει τον άλλον και τη σχέση και περιστάσεις που σέβονται τις χωρητικότητες, τις αντοχές και τις δυνατότητες αφομοίωσης της από τον άλλον. Κι οπωσδήποτε, να μην τον τραυματίζουν αδιακρίτως και να μην του μπλοκάρουν τους διανοητικούς και συναισθηματικούς μηχανισμούς πρόσληψης κι επεξεργασίας της όποιας πικρής αλήθειας (όπως στα δυο παραδείγματα που προαναφέραμε). Με απλά λόγια: Αν το να πεις τι νιώθεις και τι σκέφτεσαι θ' αποσταθεροποιήσει τον άλλον πέραν του δέοντος, τότε καλύτερα να το σκεφτείς δυο φορές πριν ανοίξεις το στόμα σου. Να αναλογιστείς μήπως είναι καλύτερα ν' αφήσεις για άλλη στιγμή και περίσταση τη δοκιμασία. Μήπως, ακόμη, είναι αναπόφευκτο κάποια πράγματα να τα κρατήσεις μόνο για σένα, τουλάχιστον μέχρι νεωτέρας, όπως λέμε. Γιατί καλό είναι να 'χει ο καθένας επίγνωση μιας μέγιστης αλήθειας: Μεγαλώνω σημαίνει (μεταξύ άλλων) μπορώ να ζήσω με κάποια μυστικά μου, χωρίς αυτό να με καταβάλλει (όπως συμβαίνει στο μικρό παιδί ή σε ενήλικο με ασταθείς εσωτερικές ισορροπίες). Κι ακόμη πιο βαθιά: Όταν πεθαίνει ένας άνθρωπος, πάντα πεθαίνουν μαζί του και κάποια μυστικά που καλώς παρέμειναν μυστικά μέχρι το τέλος. (Ας διαλογιστεί όποιος θέλει λιγάκι πάνω σ' αυτή την υπαρξιακή διάσταση του να «λέω πάντα αυτό που σκέφτομαι».)

Η πρόσφορη στάση λοιπόν, στο πλαίσιο του βασικού θεωρήματος, δεν είναι «Εγώ πάντα ανοίγω το στόμα μου και όποιον πάρει ο Χάρος». Είναι μια στάση συναισθηματικής ευθύνης (μέχρι και υπαρξιακής επίγνωσης): Όταν ανοίγω το στόμα μου, λέω την αλήθεια με μέτρο και με τρόπο, έτσι που να πιάνει τόπο. Κάθε άλλη εγωκεντρική έλλειψη μέτρου και τρόπου, σε τέτοια θέματα, είναι εκ του πονηρού ή ένδειξη απάνθρωπης αφέλειας. Μάρτυς μου περί τούτου, ο Ιησούς. Ο οποίος, μιλώντας στους μαθητές του για την αποστολή τους και το τι θα συναντήσουν, τους λέγει: «Έτι πολλά έχω λέγειν υμίν, αλλ' ου δύνασθε βαστάζειν άρτι» — «Έχω ακόμη πολλά να σας πω, αλλά δεν μπορείτε να τ' αντέξετε τη στιγμή ετούτη» (Ευαγγέλιο κατά Ιωάννη 16:12).

(N. Σιδέρης, «Δεν παίζεις μόνο εσύ. Υπάρχουν κι άλλοι!», εκδ. Μεταίχμιο, σ. 216-219.)